

1. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

УДК 658.15 : 65.012.2

ПРОБЛЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ЗВІТІВ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Андросова О.Ф., к.е.н., доцент, Черномаз К.Г.

Запорізький національний технічний університет

У статті розглянуто проблеми фінансового прогнозування на промислових підприємствах. Визначено найбільш доцільні та практично значущі методи оцінки фінансового прогнозування, проаналізовано їх переваги та недоліки. Запропоновано заходи щодо покращення та уточнення прогнозування фінансового стану та результатів діяльності промислових підприємств України.

Ключові слова: прогнозування, планування, фінансовий стан підприємства, результати діяльності підприємства, фінансові ресурси, евристичні та формальні методи оцінки, показники фінансової звітності, прогнозний баланс, статті активу балансу, статті пасиву балансу, фінансовий потенціал.

Андросова Е.Ф., Черномаз Е.Г. ПРОБЛЕМЫ ПРОГНОЗИРОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ ОТЧЕТОВ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ УКРАИНЫ / Запорожский национальный технический университет, Украина

В статье рассмотрены проблемы финансового прогнозирования на промышленных предприятиях. Определены наиболее целесообразные и практически значимые методы оценки финансового прогнозирования, проанализировано их достоинства и недостатки. Предложено мероприятия относительно улучшения и уточнения прогнозирования финансового состояния и результатов деятельности промышленных предприятий Украины.

Ключевые слова: прогнозирование, планирование, финансовое состояние предприятия, результаты деятельности предприятия, финансовые ресурсы, эвристические и формальные методы оценки, показатели финансовой отчетности, прогнозный баланс, статьи актива баланса, статьи пассива баланса, финансовый потенциал.

Androsova E.F., Chernomaz K.G. PROBLEMS OF FORECASTING FINANCIAL STATEMENTS AT INDUSTRIAL ENTERPRISES IN UKRAINE / Zaporizhzhya National Technical University, Ukraine

The financial forecasting problems at industrial enterprises were considered in this article. The most appropriate and practical significant methods of financial forecasting assessment were determined and their advantages and disadvantages were analyzed. The arrangements to improve and to adjust the financial condition forecasting and the results of industrial enterprises activities in Ukraine were proposed.

Key words: forecasting, planning, enterprise financial condition, results of enterprise activities, financial resources, heuristic and formal assessment method, financial statements results, budgeted balance sheet, balance asset items, balance liability items, financial potential.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У контексті соціально-економічних реалій сьогодення, проблеми розвитку промислових підприємств набули значного загострення. Незважаючи на вжиті державою заходи, їх динаміка залишається невідконтрольною, фінансова політика в реальному секторі належить до найслабших ланок державного регулювання через відсутність фінансового передбачення, а теоретичні та методологічні підвалини процесу фінансового прогнозування на підприємствах не відповідають викликам і запитам сьогодення, що робить актуальним модернізацію системи фінансового прогнозування, вирішення проблем, пов'язаних з передбаченням фінансового стану підприємств.

При цьому фінансове планування та прогнозування виступають основним інструментарієм і гарантією стійкого функціонування підприємства. Їх значення зростає у посткризових умовах, що, у свою чергу, привертає до дослідження цієї проблеми увагу багатьох вчених.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням економічного та фінансового прогнозування приділено чимало уваги. Так, фінансове прогнозування та прогнозування фінансового стану організації розглядається, зокрема, у роботах Н. О. Гниш [1], О. В. Турченок [2], Т. О. Ставерської [3], використання методів моделювання і прогнозування для вирішення різних проблем на мікро- і макрорівні – у працях М. О. Мельникової [4],

дослідження аспектів економіко-математичного поточного перспективного фінансового планування – у працях О. Ф. Андросової [5].

Проте актуальним залишається дослідження проблем фінансового прогнозування промислових підприємств, особливо в умовах посткризового періоду ринкової економіки України. Необхідність вирішення цього питання в нашому сьогоденні й визначило ціль написання статті.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є конкретизація процедур та виявлення проблем фінансового планування та прогнозування на промислових підприємствах, а також аналіз методів оцінки, що є найбільш доцільними для прогнозування діяльності підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

В аспекті забезпечення координованості роботи всіх підрозділів організації, контролю за виробничими процесами і раціональним використанням ресурсів, стимулювання працівників зростає роль фінансового планування в організаціях і підприємствах всіх форм власності і масштабів виробництва [1, с. 64].

Крім того, вивчення наукових літературних джерел із цієї проблеми засвідчило існування значних розбіжностей щодо теоретико-методологічних підходів до здійснення фінансового прогнозування на промислових підприємствах. Тому дедалі більше вчених і практиків погоджуються з тим, що кращий баланс між фінансовими теоретичними конструкціями та їх практичною значимістю може бути досягнутий у результаті більш повного застосування фінансового прогнозування [2, с. 110].

Фінансове планування – це планування всіх фінансових ресурсів, доходів і напрямів їх витрачання, які становлять основу фінансового потенціалу для забезпечення розвитку підприємства. Вихідним етапом планування є прогнозування основних напрямів фінансової діяльності підприємства, що здійснюється в процесі перспективного планування. Основою фінансового прогнозування є узагальнення та аналіз наявної інформації з наступним моделюванням і врахуванням факторів, можливих варіантів розвитку ситуації та фінансових показників [1, с. 65].

Склад методів фінансового прогнозування і послідовність його етапів залежать від концепції прогнозу, тому їх складно визначити однозначно, але все таки можна побудувати певну логічну послідовність: вибір чинників і прогнозованого параметра, збір початкових даних, їх візуалізація, вибір виду прогнозної моделі, вибір адекватних методів оцінювання параметрів прогнозної моделі, побудова моделей, оцінювання адекватності побудованих моделей, вибір найкращої моделі, побудова прогнозу, моніторинг даних і адаптація моделі з врахуванням нових даних [3, с. 168].

Виділяють такі основні принципи розробки фінансових планів підприємств: науковість, тобто обґрунтування прогнозів і планів з врахуванням об'єктивних закономірностей функціонування фінансів підприємства; орієнтація планів на реалізацію фінансової стратегії; принцип збалансованості економічних і фінансових показників; реальність визначення пріоритетів у планах розвитку фінансів підприємства; принцип альтернативності можливих шляхів розвитку фінансів підприємства; поєднання поточних і перспективних фінансових планів; адаптивність до змін внутрішнього і зовнішнього середовища; принцип постійного аналізу та контролю виконання фінансових планів [3, с. 167].

Практика функціонування вітчизняних промислових підприємств засвідчує, що існуюча система управління фінансово-господарчою діяльністю не завжди ефективна і має багато недоліків. Методики проведення фінансового аналізу, який є основним підґрунтям для оцінки фінансового стану підприємства, використовуються, як правило, для евристичних інференцій, що не завжди відповідає вимогам ефективного бізнес-управління в сучасних економічних умовах. У той же час формальні методи аналізу та оцінки фінансового стану підприємства, які дозволяють отримати консолідовану інформацію про фінансовий стан підприємства, що суттєво спрощує процес вирішення складних виробничих і фінансових проблем, допомагаючи сконцентрувати увагу на основних моментах, відокремлюючи їх від зайвих деталей, практично не застосовуються. Водночас формальні методи оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання дають, як правило, чисельну оцінку рівня фінансового стану, що дозволяє ефективно використати існуючі формальні методи прогнозування оцінки фінансового стану на наступний період. Це вигідно відрізняє формальні методи від евристичних.

Слід також враховувати, що самі по собі формальні методи оцінки фінансової діяльності економічного об'єкта не дають повної картини існуючих фінансових процесів, яка необхідна для прийняття ефективних і своєчасних управлінських рішень. Тому оцінка і прогнозування фінансового стану економічного об'єкта повинні базуватись як на евристичному, так і формальному підґрунті, що дозволить отримати більш адекватну консолідовану формальну оцінку фінансового стану за умови узгодженості результатів на заданому рівні, що, у свою чергу, надасть можливість використати існуючі формальні методи її прогнозування [4, с. 71].

При цьому широке застосування в економіці мають евристичні методи. Це стосується не лише рейтингових оцінок суб'єктів господарювання, але і консолідованих абсолютних оцінок фінансового

стану підприємств. До евристичних методів відносять такі: метод колективної експертної оцінки; метод аналогії; метод мозкового штурму; морфологічний аналіз; метод контрольних питань; метод колективного блокнота; метод семиразового пошуку, метод якісно-кількісної оцінки параметрів економіко-математичних моделей. Останній надає можливість комплексно оцінити фінансовий стан підприємства на кількісному рівні, що дозволяє отримати прогностичні значення, необхідні для своєчасного прийняття рішень [4, с. 74].

Синтез евристичних і формальних математичних методів дозволяє суттєво підвищити адекватність консолідованої оцінки фінансового стану підприємства, необхідної для прогнозування, за умови узгодженості результатів застосування евристичних і формальних математичних методів на заданому рівні. Аналіз літературних джерел підтверджує, що одним із основних напрямків удосконалення консолідованої оцінки фінансового стану, у тому числі отриманої за допомогою евристичних методів, є застосування економіко-математичних методів.

Математичні методи спираються на методологію економіко-математичного моделювання і науково-обґрунтовану класифікацію задач аналізу [5, с. 38]. Розглянемо докладніше економіко-математичні методи аналізу, які використовують для оцінки фінансового стану, починаючи з методів порівняльного багатовимірного аналізу, розвиток яких обумовлено проблемами, пов'язаними з використанням методів стохастичного аналізу, зокрема регресійного. Одне з істотних обмежень на застосування регресійного аналізу — це вимога, щоб число пояснюючих змінних у моделі було якнайменше. Бажання економістів включити в економетричні моделі велику кількість факторів-показників призводить до ускладнень, пов'язаних з методами оцінки параметрів моделей. Тому вибір базової системи показників є одним з найважливіших завдань стохастичних методів. Попри проблеми мультиколінеарності, стохастичні методи дозволяють отримати кількісне значення комплексної оцінки фінансового стану підприємства із заданою точністю при певних припущеннях економетричного характеру.

Певним рішенням проблеми зменшення мультиколінеарності став розвиток методів порівняльного багатовимірного аналізу, в рамках якого розроблено цілу низку методів агрегування і добору факторів. Побудова синтетичних величин, що являють собою агрегати вихідних факторів, дозволяє скоротити їх кількість. В основу порівняльного багатовимірного аналізу покладено метод евклідових відстаней, що дозволяє врахувати не тільки абсолютні величини показників кожного підприємства, але і ступінь їхньої близькості (віддаленості) до показників підприємства-еталона. Цей метод також є пристосованим для визначення і прогнозування комплексної оцінки фінансового стану підприємства [4, с. 75].

Важливо зауважити, що фінансовий стан підприємства — це комплексне поняття, що є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин, що визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

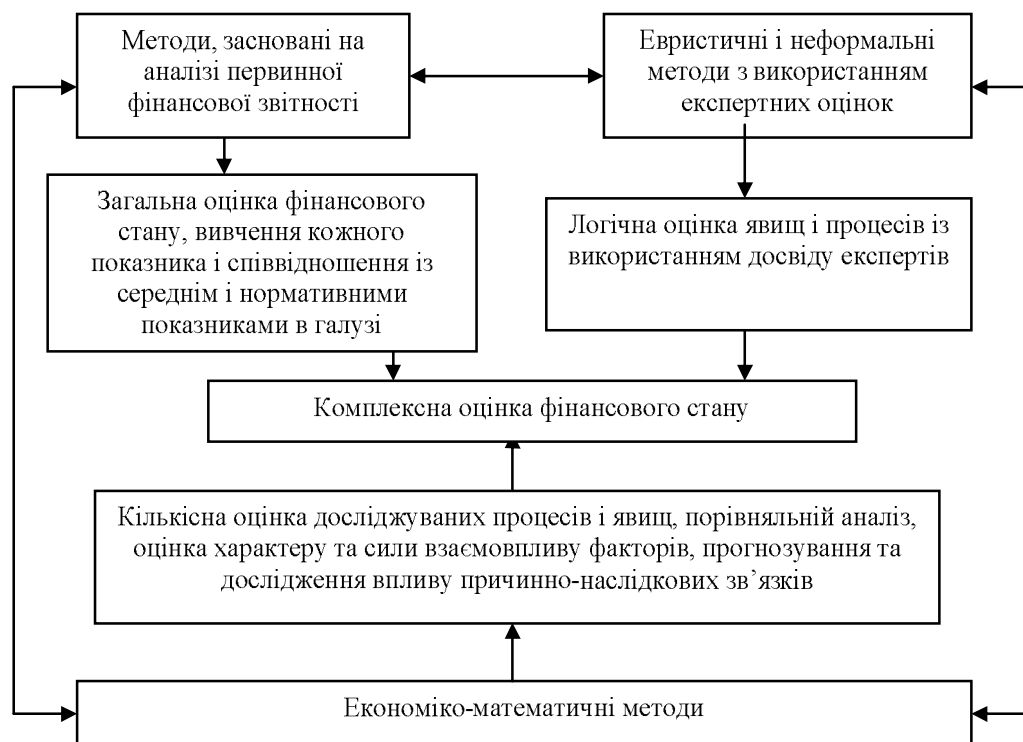

Рис. 1. Системо-логічна схема застосування методів фінансового аналізу для визначення комплексної оцінки фінансового стану підприємства

Показники фінансового стану повинні бути такими, щоб адміністрація підприємства, а також усі, хто пов'язані з ним економічними відносинами, могли одержати ясну і вичерпну інформацію про поточну ситуацію на підприємстві. Тому саме комплексна оцінка фінансового стану найбільш пристосована до прогнозування на формальному рівні. Як видно з рис. 1, значення комплексної оцінки може бути одержано як на формальному, так і на евристичному рівні [4, с. 77].

Отримані таким чином консолідовані комплексні оцінки фінансового стану підприємства зручні не лише для загальних інференцій управлінського типу, але і для формалізованого прогнозування рівня фінансового стану на наступний період [4, с. 78].

Найчастіше при складанні прогнозованого звіту про фінансові результати використовують метод відсотку від продажу. При його застосуванні статті звіту (крім тих, що не залежать від зміни продажу) перераховують на однаковий відсоток збільшення (зменшення) показника доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Із цією метою їх класифікують на автоматично утворені і регульовані.

Автоматично утворені статті змінюються пропорційно обсягу продажу. До них відносять:

- дохід (виручка від реалізації);
- собівартість реалізованої продукції;
- операційні доходи і витрати.

Регульовані статті утворюються незалежно від обсягу продажу, для їх кількісного визначення використовують інші методи. Серед них виділяють:

- фінансові доходи і витрати;
- інші доходи і витрати.

Суми надзвичайних доходів і витрат плануванню не підлягають. Загалом запропонована класифікація статей на автоматично утворені і регульовані не є незмінною. Можливим є використання і інших підходів до цього питання.

Відмінністю прогнозованого звіту про фінансові результати є визначення прогнозу використання чистого прибутку для розрахунку показника «доповнення до нерозподіленого прибутку». Цей показник є кінцевим у прогнозованому звіті про фінансові результати. Для його обчислення розмір чистого прибутку за прогнозованим звітом зменшують на величину оголошених дивідендів.

Доповнення до нерозподіленого прибутку додається до статті «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)» при складанні прогнозного балансу. Крім того, прогнозований звіт про фінансові результати може не містити інформацію за розділом II «Елементи операційних витрат» і III «Розрахунок показників прибутковості акцій» [6].

Побудуємо прогнозований звіт про фінансові результати підприємства, діяльність якого підлягає аналізу. При цьому врахуємо такі припущення:

- середньорічний темп росту виручки від реалізації буде становити 20%;
- суму витрат, які включені до собівартості реалізованої продукції, у розрахунку на 1 грн. виручки від реалізації підприємство має можливість знизити у наступному році з 96,00 коп. до 90,00 коп. за рахунок скорочення витрат на електроенергію та відносної економії витрат на оплату праці;
- адміністративні витрати підприємство планує скоротити до 9% виручки від реалізації. Є можливість скорочення витрат на зв'язок, відрядження робітників апарату управління, утримання приміщень;
- інші операційні доходи та витрати підприємство залишить на рівні 2012 року.

Прогнозований звіт про фінансові результати підприємства на 2013 рік надано в таблиці 1.

Для складання прогнозованого балансу врахуємо наступні рішення керівництва:

- Виручку від реалізації продукції підприємство планує збільшити на 20%.
- З метою стимулювання продажу, погашення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги прогнозується подовжити на 4 дні.
- За вимогами постачальників погашення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги планується зменшити на 10 днів.
- Термін погашення поточних зобов'язань за розрахунками (окрім оплати праці) зберігається на рівні поточного року.
- Заборгованість з оплати праці підприємство має намір скоротити на 10%.
- Основні засоби підприємство використовує лише на 90%, а тому їх зростання у прогнозованому році не передбачається.

Таблиця 1 – Прогнозований звіт про фінансові результати підприємства на 2013 рік, тис. грн.

Статті	2012 рік	Прогноз	2013 рік
Доход (виручка) від реалізації продукції	692929	1,2	831514,8
Податок на додану вартість	(32617)	-	(39140,4)
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	660312	-	792374,4
Собівартість реалізованої продукції	(542405)	до 90 коп. на 1 грн. виручки	(903880,8)
Валовий	-	-	-
Прибуток	117907	-	-
Збиток	-	-	-
Інші операційні доходи	22522	-	22522
Адміністративні витрати	(24805)	до 9% від виручки	(24805)
Інші операційні витрати	(34827)	-	71313,7
Фін. результати від операційної діяльності	-	-	-
Прибуток	49801	1,2	59762
Збиток	-	-	-
Чистий	-	-	-
Прибуток	20727	1,2	24873
Збиток	-	-	-
Оголошені до виплати дивіденди	-	-	-
Доповнення до нерозподіленого прибутку	-	-	-

Прогнозований баланс підприємства станом на 31.12.2013 року представлено у таблиці 2.

Підприємство володіє основними засобами, які вищі за потребу в них на 10%, звідси прогнозована вартість основних засобів становитиме 16787,1 тис. грн. (186523*0,9). У прогнозованому балансі вартість основних засобів повинна бути зменшена на 18650,3 (186523 - 16787,1).

Таблиця 2 – Прогнозований баланс підприємства станом на 31.12.2013 року. тис. грн.

Статті	На 31.12.2012	Прогноз	На 31.12.2013				
			1-й прогноз	ДНФ	2-й прогноз	додаткові умови	остаточний прогноз
Основні засоби	186523	-	186523	-	186523	09	167871
Виробничі запаси	109960	1,2	131952	-	131952	-	131952
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	12320	1,2	14784,0	-	14784,0	Продовжити на 4 дні	16047,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками	77753,0	1,2	93304	-	93304	-	93304
Грошові кошти в національній валюті	3694	1,2	4433	11362,4	15795,4	-	15795,4
Баланс	390280	-	430996	-	442358,4	-	424970
Статутний капітал	1511	-	1511	-	1511	-	1511
Резервний капітал	237506	-	237506	-	237506	-	237506
Додатковий вкладений капітал	3645	-	3645	-	3645	-	3645
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	20727	-	20727	-	20727	-	20727
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	23442	1,2	28130,4	-	28130,4	Зменшити на 10 днів	4192
Поточні зобов'язання за розрахунками	103419	1,2	124103	-	124103	-	148163
у тому числі з оплати праці	2228	1,2	26736	-	26736	Зменшити на 10%	26732,5
Баланс	390250	-	442358,4	-	442358,4	-	424970
ДНФ	-	-	-11362,4	-	-	-	-

У прогнозованому балансі перший варіант прогнозу дозволяє розрахувати величину додатково необхідних фондів (ДНФ), яка у другому прогнозі має бути розподіленою між статтями балансу.

У випадку, коли ДНФ є позитивною величиною, вона розподіляється між статтями пасивів. Від'ємне ж значення ДНФ повинно компенсуватися збільшенням статей активу балансу.

Постатейне прогнозування балансу здійснюється за певними правилами, які розробляються різними підприємствами індивідуально. Найчастіше коригування проєктованих балансів проводиться за показниками оборотності, які розраховуються за поточний рік [7, с. 321].

Перевагою цього прийому є його простота, але він не може вважатися абсолютно точним. Тому можливим є застосування й інших способів коригувальних дій.

Зокрема, вартість основних засобів у наступному за звітним періоді можливо визначити за допомогою прийому коригування надлишку потужності (це врахування вартості основних засобів, які використовуються не повністю).

Прогнозування дебіторської заборгованості проводиться на основі її аналізу за попередні періоди та ситуації, що склалася на ринку послуг. Із цією метою використовують показники оборотності. Нагадаємо, що цей показник свідчить про інтенсивність стягнення боргів підприємства.

У звітному році середній термін погашення коштів дебіторами підприємства становив:

$$[(12320 + 77753) * 360] / 660312 = 49,11 \text{ днів.}$$

Відповідно для дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги він складе:

$$(12320 * 360) / 660312 = 6,72 \text{ днів.}$$

Із метою стимулювання продажу, як ми зазначали раніше, погашення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги прогнозується подовжити на 4 дні. Тоді прогнозована дебіторська заборгованість товарного характеру становитиме:

$$[538908 * (6,72 + 4,0)] / 360 = 16047,5 \text{ тис. грн.}$$

Загальна сума дебіторської заборгованості для включення до прогнозованого балансу складе:

$$[(90073 - 12320) * 1,2] + 16047,5 = 109351,1 \text{ тис. грн.}$$

Отже, попередній прогноз дебіторської заборгованості потрібно збільшити на 1263,5 тис. грн. (16047,5 - 14784).

Аналогічно проводиться прогноз формування статей пасиву балансу. Зокрема, у наслідок посилення вимог з боку кредиторів термін відстрочки оплати за товари, роботи, послуги скорочується на 10 днів. Це приводить до наступних коригувань кредиторської заборгованості товарного характеру.

1. Розрахуємо оборотність кредиторської заборгованості за поточний рік:

$$(23442 * 360) / 660312 = 12,8 \text{ днів.}$$

2. Визначимо прогнозований залишок кредиторської заборгованості товарного характеру:

$$[538908 * 360] / 660312 = 12,8 \text{ днів.}$$

3. Зменшимо попередній прогноз кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 23939 тис. грн. (28130,4 - 4192).

Скорочення зобов'язань за розрахунками з оплати праці передбачене на рівні 10%. Тому маємо можливість зменшити попередній прогноз на 3,5 тис. грн. Звідси прогнозна сума поточних зобов'язань за розрахунками для включення до балансу становитиме 148163 тис. грн., що видно із наступного розрахунку:

$$[(103419 - 2228) * 1,2] + 26732,5 = 148163 \text{ тис. грн.}$$

Для складання прогнозних фінансових документів застосовуються: метод прогнозу обсягів реалізації, нормативний, коефіцієнтний або розрахунково-аналітичний методи, метод балансу доходів і витрат, метод балансу грошових витрат і надходжень, метод прогнозованого балансу активів і пасивів підприємства.

Результатом перспективного фінансового планування є розробка трьох основних документів, ґрунтуючись на яких організація може розробляти оперативні бюджети:

- прогноз звіту про фінансові результати (про прибутки та збитки);
- прогноз руху грошових коштів (баланс грошових потоків);
- прогноз балансу активів і пасивів підприємства [1, с. 65].

У складі прогнозованих параметрів фінансового потенціалу господарюючого суб'єкта необхідно виділяти можливість покриття поточних і стратегічних фінансових потреб, використовуючи для цього існуючий і прогнозний баланси – нетто фінансових ресурсів по активу і фінансових потреб по пасиву. Непокриті фінансові потреби повинні визначатися як негативне сальдо балансу поточних активів і поточних пасивів (для визначення поточних фінансових потреб), основних активів і постійних пасивів, тобто перманентним капіталом (для визначення стратегічних фінансових потреб). Для забезпечення поточної платоспроможності і фінансової стійкості важливо розмежовувати чистий оборотний капітал і поточні фінансові потреби, а для довгострокової платоспроможності і фінансової стійкості – чистий основний капітал і стратегічні фінансові потреби [1, с. 66].

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, можна зазначити, що багатоаспектність і специфіка функціонування промислових підприємств зумовлюють необхідність здійснення реального якісного своєчасного фінансового прогнозування формування та використання фінансового капіталу, яке ґрунтується на системі вимірників.

Прогнозування процесів різної природи за допомогою методів оцінки фінансової звітності – перспективний сучасний напрям в області інтелектуального аналізу даних. Для аналізу даних стосовно стану підприємств застосовані евристичні і формальні математичні методи для побудови прогнозів, одночасне використання яких дозволяє значно зменшити обчислювальну складність процедури прогнозування фінансового стану підприємств в цілому. При цьому система показників ефективності діяльності господарюючих суб'єктів посідає центральне місце в управлінні виробничо-господарською діяльністю підприємства. Від удосконалення розрахунку цих показників залежить орієнтація підприємств на кінцеві результати виробництва.

Важливо зауважити, що відмінність комплексної моделі фінансового планування полягає в глибшому опрацюванні фінансової звітності підприємства, що розглядається за трьома напрямками: з позиції доходів і витрат підприємства, з позиції руху потоків готівки та з позиції стану активів і пасивів підприємства.

Точність і ефективність побудованої моделі прогнозу фінансових звітів будуть безпосередньо залежати від правильності підбору даних. Використовуючи модель, варто пам'ятати про існування факторів, що свідомо або несвідомо не включені в неї, які мають істотний вплив на стан підприємства в майбутньому та на перспективи його розвитку, підвищення рівня конкурентоспроможності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гнип Н. О. Організаційно-економічні засади прогнозування фінансового потенціалу підприємств / Н. О. Гнип // Держава та регіони. Серія : Економіка і підприємництво. — 2010. — № 1. — С. 64—67.
2. Турченок О. В. Модернізація методичних підходів фінансового прогнозування формування і використання фінансового капіталу в інвестиційній діяльності підприємств автомобілебудування / О. В. Турченок // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. — 2010. — № 3(9) груд. — С. 110—113.
3. Ставерська Т. О. Принципи і процедури фінансового планування і прогнозування на підприємстві / Т. О. Ставерська // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. — 2011. — № 5. — С. 167—170.
4. Мельникова М. О. Аналіз адаптованості існуючих методів оцінки фінансового стану підприємства до прогнозування на формальному рівні / М. О. Мельникова // Інвестиції: практика та досвід. — 2010. — № 23. — С. 71—79.
5. Андросова О. Ф. Аспекти економіко-математичного поточного перспективного фінансового планування / О. Ф. Андросова, А. Ярковий // Креативне управління фінансами: теорія і практика : монографія / за ред. к. е. н., доц. О. Г. Черпа. — Запоріжжя : ЗНУ, 2013. — 272 с. — С. 34—52.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р., № 996-XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
7. Подольська В. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / В. О. Подольська, О. В. Яріш. — К. : Центр навчальної літератури, 2007. — 488 с.